

اعجاز قرآن از دیدگاه مستشرقان

رئیس اعظم شاهد

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

سخن مرکز

اقتضای ارسال فرستادگانی از جنس مردم به سوی ایشان برای ابلاغ پیام الاهی، همراه شدن نشانه‌هایی است آشکار، تا درستی پیام «پیام‌آوران» بر همگان روشن گردد. در این میان، قرآن از ویژگی‌هایی چند برخوردار است که ماندگاری و دوامندن آن از تحریف، از جمله آنها است. این کتاب آسمانی هم‌اکنون در دسترس همه مسلمانان و علاقه‌مندان قرار دارد.

آنان که از آغاز نزول وحی تاکنون در راه انکار نشانه‌های آشکار الاهی گام نهاده و تلاش کرده‌اند با طرح ابهامات و شبهات، آن را ساخته بشر بنمایانند، با این هم‌آوردجویی قرآن به یقین اعلام می‌دارد که هیچگاه چنین نخواهد شد. از جمله موضوعاتی که در دوران اخیر، توجه شرق شناسان را به خود جلب کرده، اعجاز قرآن است. بسیاری از آنان با وجود آنکه از پذیرش دین اسلام امتناع ورزیده‌اند، اما در برابر عظمت قرآن سر تعظیم فرود آورده، زبان به ستایش و ثنای آن گشوده‌اند. در مقابل، بسیاری نیز با اصرار بر مخالفت و انکار، تلاش کرده‌اند ذهن‌ها را نسبت به اعجاز قرآن مشوش سازند.

«اعجاز قرآن از دیدگاه مستشرقان» موضوع بررسی کتاب حاضر است. نویسنده کتاب با نگاه به ابعاد مختلف این موضوع، شبهات طرح شده از سوی شرق شناسان را در موضوع اعجاز قرآن طرح کرده و آنها را پاسخ می‌گوید و

در مجموع تلاش نویسنده درخور تقدیر بوده و امید است مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد.

معاونت پژوهش مرکز جهانی علوم اسلامی، از نویسنده محترم و همه همکارانی که ما را در آماده‌سازی و نشر این اثر یاری رسانده‌اند، صمیمانه سپاسگزار است.

مرکز جهانی علوم اسلامی
معاونت پژوهش

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۷
کلیات.....	۱۹
۱. تعریف شرق شناسی.....	۱۹
الف) در لغت.....	۱۹
ب) در اصطلاح.....	۲۱
۲. تاریخ پیدایش خاورشناسی.....	۲۳
۳. مراحل پدید آمدن خاورشناسی.....	۲۵
۴. دسته بندی خاورشناسان از نظر انگیزه.....	۲۸
۵. تاریخچه قرآن پژوهی و بررسی اعجاز قرآن توسط خاورشناسان.....	۳۱

بخش اول: جلوه‌های اعجاز قرآن

۱. کلیات مباحث اعجاز.....	۳۹
۱. اهمیت بحث اعجاز.....	۳۹
۲. اعجاز؛ ضرورت دفاعی.....	۴۰
۳. لغت‌شناسی واژه اعجاز.....	۴۰
اعجاز در لغت.....	۴۰
اعجاز در اصطلاح.....	۴۲
الف) در اصطلاح دانشمندان علم کلام و علوم قرآنی.....	۴۲
ب) در اصطلاح دانشمندان غربی.....	۴۴
۴. پیشینه بحث اعجاز قرآن.....	۴۷
۵. راه‌های شناخت پیامبران.....	۴۸
الف) تصریح و تأیید پیامبر پیشین.....	۴۸
ب) عقل.....	۴۹
ج) معجزه.....	۵۰

- ۵۰..... ۶. شرائط معجزه.....
- ۵۱..... الف) تفاوت‌های اساسی سحر با معجزه.....
- ۵۳..... ب) تفاوت معجزه و کرامت.....
- ۵۴..... ۷. تحدی قرآن.....
- ۵۴..... الف) مراحل تحدی قرآن.....
- ۵۶..... ب) قلمرو و تحدی قرآن.....
- ۵۸..... ۸. دیدگاه‌های دانشمندان اسلام در زمینهٔ اعجاز قرآن.....
- ۶۱..... ۹. ابعاد اعجاز قرآن.....
- ۶۳..... ۲. اعجاز بیانی قرآن.....
- ۶۳..... ۱. فصاحت عرب.....
- ۶۵..... ۲. عظمت معانی قرآن.....
- ۶۸..... ۳. زیبایی الفاظ قرآن.....
- ۶۹..... ۴. نمونه‌هایی از فصاحت و بلاغت آیات قرآن.....
- ۷۷..... ۳. اعجاز تشریحی قرآن.....
- ۸۱..... نمونه‌های اعجاز تشریحی قرآن.....
- ۸۱..... ۱. اعتدال در اقتصاد.....
- ۸۱..... ۲. اعتدال در معاشرت.....
- ۸۲..... ۳. اعتدال در عفو و انتقام.....
- ۸۳..... ۴. قانون برابری و ملاک برتری.....
- ۸۵..... ۴. اعجاز علمی قرآن.....
- ۸۶..... ۱. دیدگاه‌های دانشمندان درباره علوم در قرآن.....
- ۸۸..... ۲. فوائد ذکر مثال‌های علمی در قرآن.....
- ۸۹..... ۳. نمونه‌هایی از اشارات علمی قرآن.....
- ۸۹..... ۱-۳) جاذبهٔ عمومی موجودات.....
- ۹۰..... الف) تاریخچه.....
- ۹۱..... ب) اسرار علمی آیات قرآنی.....
- ۹۴..... ۲-۳) زوجیت.....
- ۹۵..... الف) تاریخچه.....
- ۹۷..... ب) اسرار علمی آیات از نگاه مفسران.....
- ۹۸..... ج) تعارض زوجیت عمومی با بکرزایی.....
- ۹۹..... ۳-۳) قرآن و مراحل خلقت انسان.....
- ۱۰۰..... الف) آیات قرآن درباره مراحل خلقت انسان.....

- ب) مراحل خلقت انسان تا مرگ ۱۰۲
 ج) مراحل جنین و شناخت پیدایش انسان
 از دیدگاه دکتر موریس بوکای ۱۰۳

بخش دوم: سیمای زیبای قرآن از نگاه خاورشناسان

- درآمد ۱۰۷
- ۱. وحیانی بودن قرآن و برخورداری از اعجاز**
۱. بلر ۱۰۹
 ۲. ویل دورانت ۱۰۹
 ۳. نون گرونوبوم آمریکایی ۱۱۰
 ۴. پروفیسور هوستون اسمیت ۱۱۰
 ۵. دکتر فیلیپ - ک - حثی ۱۱۱
 ۶. پروفیسور مری گیلورد دورما ۱۱۱
 ۷. خانم مارگرت مارکوس ۱۱۲
 ۸. کوسین دپرسؤال ۱۱۲
 ۹. پول کازانوا ۱۱۳
 ۱۰. برسورت اسمث ۱۱۳
 ۱۱. استانی لین پول ۱۱۴
 ۱۲. دیس ری یه بلانسیه ۱۱۴
 ۱۳. هاری گای لودر هن ۱۱۴
 ۱۴. دیر مانژم ۱۱۵
 ۱۵. کنت هنری دوکاستری ۱۱۵
- ۲. فصاحت و بلاغت اعجازآور قرآن**
۱. کارلتون اس گون ۱۱۷
 ۲. دکتر مستر هنری استیب ۱۱۸
 ۳. سرکو ویلیام ۱۱۸
 ۴. هربرت جرج ولز ۱۱۸
 ۵. کرنیکو ۱۱۹
 ۶. هارگیب ۱۱۹
 ۷. جان دیون پورت ۱۱۹
 ۸. ژان ژاک روسو ۱۲۰
 ۹. گولیت ۱۲۰

۱۰. امیل درمینگهام..... ۱۲۰
۱۱. دکتر شبلی شمیل..... ۱۲۱
۳. برتری قرآن بر سائر کتاب‌ها..... ۱۲۳
۱. ژوزف ارنست رنان..... ۱۲۳
۲. فرانسوا ماری ولتر..... ۱۲۴
۳. جیمز ا - میچز..... ۱۲۴
۴. رو - ج - مارگولوت..... ۱۲۵
۵. امین بک نخله..... ۱۲۵
۶. دکتر یوهان ولفگانگ فون گوته..... ۱۲۵
۷. بار تلمی سنت هیلر..... ۱۲۶
۸. جیمس متشر..... ۱۲۶
۹. شارلس فرانسیز..... ۱۲۷
۴. تأثیرگذاری قرآن در نفوس بشر..... ۱۲۹
۱. دیوید ساموئل مارگولیوس..... ۱۲۹
۲. فردگیوم..... ۱۲۹
۳. پروفیسور آرتور آبری..... ۱۳۰
۴. هربرت جورج ولز..... ۱۳۱
۵. جرج سیل..... ۱۳۲
۶. مر مادوک..... ۱۳۲
۷. مستر گریگوری..... ۱۳۲
۸. دکتر گرینه..... ۱۳۳
۹. دکتر ماردریس..... ۱۳۳
۱۰. استاد امین ریحانی..... ۱۳۴
۱۱. توماس کارلایل..... ۱۳۴
۱۲. هنری لامنس..... ۱۳۵
۱۳. تئودور نولدکه..... ۱۳۵
۵. قرآن؛ سرچشمهٔ علوم و عامل گسترش آن..... ۱۳۷
۱. فریدریش دیتیریشی..... ۱۳۷
۲. ژوزف هوردویچ..... ۱۳۷
۳. هر توینگ هیرچغلد..... ۱۳۸
۴. رنبورت..... ۱۳۹
۵. ژول لایوم..... ۱۳۹
۶. ج م رودویل..... ۱۴۰

۱۴۱	۶. اعجاز تشریحی قرآن از زبان خاورشناسان.....
۱۴۱	۱. استاد «شیرل».....
۱۴۱	۲. البرت انیشتاین «آلمانی».....
۱۴۲	۳. پروفیسور واشنگتن ایرونیکی.....
۱۴۲	۴. ادموند بورگ.....
۱۴۲	۵. سر ویلیام موئیس.....
۱۴۳	۶. سدیو.....
۱۴۵	۷. و حیانی بودن قرآن و سلامت آن از جعل و تحریف.....
۱۴۵	۱. ف ف اربوننت.....
۱۴۶	۲. بسانتا کومربوس.....
۱۴۶	۳. اراف بودلی.....
۱۴۷	۸. جهانی بودن معارف قرآن از زبان خاورشناسان.....
۱۴۷	۱. گونا رایکسون.....
۱۴۷	۲. ادوارد گیون.....
۱۴۸	۳. دکتر زویمر.....
۱۴۸	۴. ایلیوس ژرمانوس.....
۱۴۹	۵. رانی تنس.....
۱۴۹	۶. ناپلئون بناپارت.....
۱۴۹	۷. روژه گارودی.....
۱۵۰	۸. دکتر مارکس.....
۱۵۰	۹. لورا و کسیجا.....

بخش سوم: نقد و بررسی شبهات مستشرقان درباره مصدر قرآن

۱۵۵	درآمد.....
۱۵۷	۱. نقد نظریه نقش مسیحیت در تألیف قرآن.....
۱۵۷	۱. ادعای نقش بحیراء راهب (جرجیوس) در تألیف قرآن.....
۱۵۸	نقد و بررسی.....
۱۶۰	یادآوری شواهد گوناگون.....
۱۶۴	۲. ادعای نقش «ورقه ابن نوفل» در تألیف قرآن.....
۱۶۶	نقد و بررسی.....
۱۶۸	الف) گزارش طبری و ابن هشام.....
۱۶۸	ب) نقد گزارش طبری در نقش ورقه بن نوفل.....

۳. نقد رابطه انجیل با مصدر قرآن..... ۱۷۱
- ۳-۱) نقد و بررسی گفتار خاورشناسان ۱۷۴
- وحدت شرایع ابراهیمی از لحاظ منشأ ۱۷۴
- ۳-۲) نقد سخنان تسدال درباره تولد مسیح..... ۱۷۶
- الف) قصه حضرت مریم و تولد حضرت مسیح ﷺ ۱۷۶
- ب) ولادت حضرت مسیح ﷺ به روایت قرآن..... ۱۷۶
- ج) ولادت مسیح ﷺ به روایت انجیل..... ۱۷۸
- د) نکات مشترک داستان ولادت عیسی ﷺ در قرآن و انجیل ۱۷۹
- ه) موارد اختلاف قرآن و انجیل درباره ولادت مسیح ﷺ ۱۸۰
- ۳-۳) نقد سخنان تسدال درباره قصه مائده و عشاء ربّانی ۱۸۱
- الف) قصه مائده در قرآن ۱۸۲
- ب) معجزه مائده در اناجیل چهارگانه..... ۱۸۴
- ج) باورهای مشترک اناجیل و قرآن و روایات تفسیری ۱۸۵
- ۳-۴) نقد سخنان تسدال درباره نشانه‌های پیامبری عیسی ﷺ ۱۸۶
- نقد سخنان تسدال..... ۱۸۶
- ۳-۵) حقیقت انجیل در بستر تاریخ..... ۱۸۹
- الف) شمار واقعی اناجیل ۱۸۹
- ب) نظریه برخی محققان در انتساب اناجیل به مؤلفان آن‌ها ۱۹۰
- ج) پیشینه تاریخی انجیل‌های موجود ۱۹۱
۲. نقد نظریه نقش یهودیت در تألیف قرآن..... ۱۹۵
- سرگذشت تورات..... ۱۹۷
- الف) شواهدی بر تحریف تورات..... ۱۹۹
- ب) تحریف در کتاب‌های دیگر عهد عتیق..... ۲۰۳
- ج) توضیح درباره اقتباس..... ۲۰۴
۱. قصه حضرت یوسف ﷺ در تورات و قرآن..... ۲۰۶
- الف) تورات..... ۲۰۶
- ب) قرآن..... ۲۰۷
- ج) موارد اختلاف دو متن..... ۲۰۹
۲. قصه هابیل و قابیل در تورات و قرآن کریم..... ۲۱۱
- ۲-۱) قصه هابیل و قابیل از زبان تورات..... ۲۱۱
- ۲-۲) قصه هابیل و قابیل از زبان قرآن کریم..... ۲۱۲
- ۲-۳) موارد اختلاف و اشتراک دو متن..... ۲۱۴

۲۱۴	الف) نکات مشترک دو متن.....
۲۱۴	ب) موارد اختلاف دو متن.....
۲۱۵	ج) نکات اختصاصی قصه در قرآن.....
۲۱۵	۳. شبهه کارل بروکلمان درباره گناه اصلی.....
۲۱۷	۴. خدا و انبیا در تورات.....
۲۱۷	الف) کشتی خدا.....
۲۱۸	ب) زناى حضرت لوط با دختر خود.....
۲۲۱	۳. نقش اشعار جاهلی در تألیف قرآن.....
۲۲۱	۱. اشعار «امیه ابن ابی الصلت».....
۲۲۴	۲. اشعار امریء القیس.....
۲۲۷	۴. نقش فرهنگ و محیط شبه جزیره عربستان بر قرآن کریم.....
۲۳۳	شباهت خاورشناسان درباره ساختار سوره‌های مکی و مدنی قرآن.....
۲۳۴	الف) خالی بودن ساختار آیات و سوره‌های مکی از تشریح و احکام.....
۲۳۶	ب) ساختار خشن آیات و سوره‌های مکی.....
۲۴۰	ج) بلند بودن سوره‌های مدنی و کوتاه بودن سوره‌های مکی.....
۲۴۱	د) خالی بودن بخش مکی قرآن از ادله.....
۲۴۵	۵. نقش دین زرتشت در تألیف قرآن.....
۲۴۵	۱. تاریخ دین زرتشت و عقاید بنیادی آن.....
۲۴۶	۲. دین زرتشت از دیدگاه اسلام.....
۲۴۹	۶. نقش صابنه در تألیف قرآن.....
۲۴۹	۱. معنای لغوی و اصطلاحی صابنه.....
۲۵۰	۲. عقاید صابئان.....
۲۵۱	طبقه‌بندی گروهی صابئان.....
۲۵۲	۳. مشابهت دین صابنه و دین اسلام در نماز.....
۲۵۲	تعداد نماز صابئان.....
۲۵۳	۴. مشابهت دین صابنه و دین اسلام در روزه.....
۲۵۵	۷. وحی؛ تجربه دینی بشری.....
۲۵۵	۱. شبهه تجربه دینی.....
۲۵۶	نقد و بررسی.....
۲۵۸	۲. وحی، تجربه بشری.....
۲۵۸	نقد و بررسی.....

بخش چهارم: شبهات مستشرقان بر فصاحت و بلاغت قرآن

۱. وجود جمله‌های ناقص در قرآن..... ۲۶۳
- فقدان خبر برای لفظ إن..... ۲۶۳
- عطف فعل مضارع بر فعل ماضی..... ۲۶۵
- عدم ذکر مفعول برای فعل متعدی..... ۲۶۶
۲. کثرت ضمائر در یک جمله..... ۲۶۹
- فوائد التفات..... ۲۶۹
- شرائط التفات..... ۲۷۲
۳. به‌کارگیری الفاظ در غیر مواضع له..... ۲۷۵
- استعمال لفظ مشترک در زبان عرب..... ۲۷۵
- مثال‌هایی از لفظ مشترک..... ۲۷۶
۱. واژه «حنیف»..... ۲۷۶
۲. واژه «وراء»..... ۲۷۸
۴. وجود حروف لغو و بی فائده در قرآن..... ۲۸۳
۵. وجود تکرار بدون فائده در قرآن..... ۲۸۹
۱. حقیقت تکرار..... ۲۹۰
۲. اقسام تکرار..... ۲۹۰
۳. تکرار «إذ» و «إذنی»..... ۲۹۱
۴. تکرار «عملوا الصالحات و اتقوا»..... ۲۹۲
۶. گویا نبودن کلام قرآن..... ۲۹۵
۱. حکمت امثال..... ۲۹۵
۲. نقد..... ۲۹۶
۳. چرا قرآن «فما دونها» نگفته است؟..... ۲۹۶
۴. چرا قرآن «انما الربا مثل البیع» نگفته است؟..... ۲۹۷
۷. وجود حروف مقطعه..... ۲۹۹
۱. نظر دانشمندان و مفسران درباره حروف مقطعه..... ۳۰۰
۲. قضاوت نادرست خاورشناسان درباره حروف مقطعه..... ۳۰۱
۸. وجود سجع کاهنان در قرآن..... ۳۰۳
۱. دلایل طرفداران سجع در قرآن..... ۳۰۵
۲. مخالفان سجع در قرآن..... ۳۰۵
۳. دلیل ابوبکر باقلانی بر نبودن سجع در قرآن..... ۳۰۶

۳۰۹	۹. وجود تناقض در قرآن منافی
۳۰۹	۱. تناقض آیات متشابه با مبین بودن قرآن
۳۱۰	۱. نقد
۳۱۳	۲. تناقض نجات فرعون و غرق او
۳۱۶	الف) قصه غرق فرعون در کتب عهدین
۳۱۷	ب) تأیید مطالب قرآن توسط دانشمندان آثار باستانی
۳۱۹	۱۰. عدم همخوانی برخی از آیات قرآنی با قواعد ادبیات عرب
۳۱۹	نقد
۳۲۳	۱۱. آیات غرائبق
۳۲۳	نقد
۳۲۷	۱۲. واژه‌های دخیل
۳۳۱	۱۳. معارضان قرآن
۳۳۱	۱. دسته‌بندی معارضان از نظر انگیزه
۳۳۴	معارضه با سوره حمد
۳۳۵	نقد
۳۳۵	مقایسه این کلمات با کلمات وحی الاهی
۳۴۲	معارضه با قرآن در شبکه اینترنت
۳۴۴	سوره‌های دروغین
۳۴۴	سورة التجدد
۳۴۵	سورة ایمان
۳۴۶	سورة المسلمون
۳۴۷	سورة الوصایا
۳۴۹	بررسی صحت نسبت این سوره‌ها به شرکت آمریکایی - انگلیسی
۳۵۰	نمونه‌هایی از سرقت‌ها و تغییرهای صفحات چهارگانه از قرآن کریم
۳۵۱	اشاره به شیوه تحریف و سرقت
۳۵۱	سوره ساختگی تجسد
۳۵۳	سوره ساختگی ایمان
۳۵۳	سوره ساختگی مسلمون
۳۵۵	سوره ساختگی وصایا
۳۵۶	جملات مهم، بی‌هدف و بی‌محتوای سوره‌های ساختگی
۳۵۹	گفتارهای متناقض در سوره‌های چهارگانه
۳۶۷	کتابنامه